

EDUSKUNTA
Maa- ja
metsätalousvaliokunta
mmv@eduskunta.fi

1/3

Asia: Asia: U 27/2026 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta komission yleiseksi ryhmäpoikkeusasetukseksi (valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen (EU) 651/2014 korvaava asetus)

MTK kiittää mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle ehdotuksesta komission yleiseksi ryhmäpoikkeusasetukseksi ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

MTK pitää valtiontukisääntöjen kehittämistä tärkeänä, jotta jäsenvaltiot voivat tehokkaasti edistää talouden uudistumista, vihreää siirtymää sekä yritysten kilpailukykyä. MTK suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti valtiontukisääntelyn yksinkertaistamiseen ja hallinnollisen taakan keventämiseen. Esityksen arvioidaan keventävän hallinnollista taakkaa siten, että tukia voitaisiin jatkossa myöntää nykyistä kevyempiin tukikriteereihin perustuen ja hallinnollisesti aiempaa yksinkertaisemmin. Tämä voi osaltaan helpottaa talouden kehittämistä palvelevien tukitoimenpiteiden käyttöönottoa Suomessa.

Samanaikaisesti MTK korostaa EU12-jaoston käsittelyssä esiin tuotua keskeistä huomiota siitä, että tukiehtojen keventäminen lisää jäsenvaltioiden välistä tukikilpailua. Mikäli asetuksen mahdollistamia tukimuotoja ei kansallisista budjettisyistä hyödynnetä Suomessa samassa laajuudessa kuin muissa jäsenvaltioissa, tämä voi heikentää Suomessa toimivien yritysten kilpailuasemaa, vaikka oikeudellinen kehys tukien myöntämiselle olisi olemassa. Valtiontukisääntelyn uudistuksen tulee siten turvata tasapuoliset kilpailuolosuhteet sisämarkkinoilla.

MTK pitää myönteisenä sitä, että maatalouden alkutuotanto sisällytetään nykyistä laajemmin ryhmäpoikkeusasetuksen soveltamisalaan. Tämä voi yksinkertaistaa tukijärjestelmien suunnittelua ja helpottaa monialaisten tukiohjelmien toteuttamista. Samalla MTK korostaa, että maatalouden erityisluonne edellyttää edelleen sektorikohtaista harkintaa ja riittävää joustavuutta. Maatalous on poikkeuksellisen altis markkinahäiriöille, sääolosuhteille ja muille ulkoisille tekijöille, eikä tätä erityispiirrettä tule sivuuttaa sääntelyä yksinkertaistettaessa.

MTK pitää erittäin ongelmallisena ehdotusta luopua suurten tukiohjelmien jälkiarvointivelvoitteesta. Jälkiarviointi on keskeinen väline tukien vaikutusten arvioinnissa, kilpailun vääristymien tunnistamisessa sekä tietopohjaisessa sääntelyn kehittämisessä. Arvointivelvoitteen poistaminen heikentäisi merkittävästi

valtiontukipolitiikan läpinäkyvyyttä ja vaikutusten seuranta. MTK katsoo, että suurten tukiohjelmien arvioinnin tulee säilyä osana sääntelyä.

Komission ehdotukset yksinkertaistettujen kustannusmallien laajentamisesta voivat keventää hallinnollista taakkaa, mutta MTK katsoo, että niihin liittyy samalla riskejä tukien kohdentumisen ja vaikuttavuuden kannalta. Tukien tulee jatkossakin kohdistua todellisiin markkinapuutteisiin, ja niiden vaikutuksia tulee pystyä arvioimaan luotettavasti. MTK pitää ongelmallisena myös sitä, että keskeisiä sääntöjä siirretään sitovan asetustekstin ulkopuolelle, mikä voi heikentää oikeusvarmuutta.

MTK suhtautuu varauksellisesti tukimahdollisuuksien laajentamiseen suuryrityksille ja korostaa, että valtiontukien painopisteen tulee säilyä pk-yrityksissä ja maatilayrityksissä. Erityisesti elintarvikeketjussa tukien kohdentuminen suurille toimijoille voi heikentää alkutuotannon asemaa ja vääristää markkinoiden toimintaa.

MTK kiinnittää erityistä huomiota ehdotuksessa omaksuttuun lähtökohtaan, jonka mukaan vaikeuksissa olevien yritysten tukeminen on pääsääntöisesti kiellettyä. MTK korostaa, että tätä periaatetta ei voida sellaisenaan soveltaa maataloussektoriin. Maataloudessa taloudelliset vaikeudet johtuvat usein tuotantokustannusten nopeista muutoksista, markkinahäiriöistä tai sääolosuhteista, joihin yksittäinen maatila ei voi vaikuttaa. Tämän vuoksi myös taloudellisesti lähtökohtaisesti elinkelpoiset tilat voivat ajautua tilapäisesti tilanteeseen, jossa ne täyttävät vaikeuksissa olevan yrityksen määritelmän.

MTK katsoo, että ilman riittävää joustoa sääntely johtaa siihen, että juuri pahiten kriiseistä kärsivät maatilat jäisivät tukitoimenpiteiden ulkopuolelle. Tällainen lopputulos olisi sekä taloudellisesti tehoton että oikeudenmukaisuuden näkökulmasta ongelmallinen. MTK korostaa, että maatalousyritykset eivät saa pudota valtiontukien tai verotukien saajista pelkästään sen vuoksi, että kustannus- tai markkinakriisi on ajanut ne tilapäisesti vaikeuksiin. Päinvastoin kriisitilanteissa tukien kohdentamisen tulee olla mahdollista juuri niihin toimijoihin, jotka ovat kärsineet eniten.

MTK pitää välttämättömänä, että valtiontukisääntely mahdollistaa kriisitilanteissa kohdennetut tukitoimenpiteet maataloudelle riippumatta yrityksen muodollisesta taloudellisesta asemasta, mikäli kyse on tilapäisistä ja ulkoisista tekijöistä johtuvista vaikeuksista. Maatalouden huoltovarmuus- ja ruokaturvanäkökohdat edellyttävät tässä suhteessa joustavuutta ja erityiskohtelua.

MTK pitää myönteisenä ympäristö- ja ilmastotukien kehittämistä, mutta korostaa, että tukien tulee olla johdonmukaisia suhteessa yhteiseen maatalouspolitiikkaan ja että tukien kohdentuminen on varmistettava. MTK pitää tärkeänä, että keskeiset maatalouden ympäristötavoitteet, kuten vesistönsuojelu, säilyvät tukijärjestelmän piirissä. Lisäksi MTK korostaa bioenergian, biokaasun ja maatalouden ilmastoinvestointien roolia osana kestävästä siirtymästä.

MTK katsoo, että ehdotus sisältää useita kannatettavia elementtejä sääntelyn yksinkertaistamiseksi, mutta siihen sisältyy myös merkittäviä riskejä kilpailun vääristymisestä, tukien kohdentumisen heikkenemisestä ja oikeusvarmuuden vähenemisestä. Jatkovalmistelussa on varmistettava, että tukien vaikuttavuus voidaan arvioida ja maatalouden erityisluonne tunnistetaan täysimääräisesti. Erityisen tärkeää on, että sääntely mahdollistaa kriisitilanteissa tukien kohdentamisen myös taloudellisiin vaikeuksiin joutuneille maataloille.

MTK korostaa lopuksi, että valtiontukisääntelyn uudistuksen tulee tukea maatalouden kannattavuutta, huoltovarmuutta ja ruokaturvaa sekä edistää kestävää tuotantoa samalla kun sisämarkkinoiden toimivuus ja tasapuoliset kilpailuolosuhteet säilytetään.

Helsingissä 22.5.2026

MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK RY

Johan Åberg
Maatalousjohtaja